

- 2 Za bolje uslove rada Njegovateljstvo zasluhuje više** **3 Ravnopravnost u svakom pogledu Žene zasluhuju bolju starost** **4 Otkaz pred penzionisanje Posledice otkaza pred penziju**

Broj 4 | juna 2022 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Prije 20 godina ukinut je Statut o sezonskim radnicima

Nikada više da se ponovi strepnja i sezonske vize!



Na sreću i za dobrobit ljudskog dostojanstva – nikada više sezonski status

Prije 20 godina ukinut je ponižavajući Statut o sezonskim radnicima. Diskriminacija migranata, međutim, traje do dan danas. Unia je prigodnom akcijom ispred parlamenta podsjetila na izrabljivanje sezonskih radnika – i zahtijevala sigurno pravo boravka za zaposlene bez švajcarskog pasoša.

Hilmi Gashi

Od 1931. do 2002. u Švajcarskoj je važio Statut o sezonskim radnicima. On je stvorio kategoriju diskriminiranih radnika bez sigurnog statusa boravka, koji su za najniže moguće plate radili opasne i fizički izuzetno naporene poslove. Ovaj statut dozvolio je Švajcarskoj da imigraciju prilagodi potrebama radnog tržišta. Iz godine u godinu sezonski radnicu su smjeli da ovdje rade najviše 9 mjeseci, a zatim su morali da napuste Švajcarsku na 3 mjeseca. Rintali su na švajcarskim gradilištima, u kuhinjama, industriji, poljoprivredi, i često živjeli na periferiji grada u barakama, daleko od svojih porodica. «Nije to bilo lijepo vrijeme», sjeća se Antonio Ruberto koji je godinama radio kao sezonski radnik u Švajcarskoj. Najteže je bilo onima koji su u svojim domovinama imali žene i djecu. «Nisu smjeli da ih dovedu sa sobom u Švajcarsku. To je

bilo neljudski.» Na sve to dolazila je i konstantna nesigurnost: «Na kraju sezone nisam znao da li ću ponovo smjeti da radim u Švajcarskoj i svaki dan sam u pošti u svom tadašnjem mjestu prebivališta provjeravao da li je stigla viza za još jednu sezonu.»

Migraciona politika i dalje diskriminiše zaposlene

Uprkos velikim naporima koje su sa sobom donijeli Sporazum o slobodi kretanja sa EU i Prateće mjere, bilo je i mnogih pogoršanja. Tako na primjer za stanovnike tzv. zemalja trećeg svijeta i dalje važe kontingenti. Međutim, oni se omogućavaju samo za visokokvalifikovana radna mjesta. Posljedice su ilegalni zaposleni u zanimanjima za koja nije potrebna kvalifikacija. Međutim, i građani EU koji imaju samo kratkotrajnu dozvolu boravka u

Švajcarskoj nalaze se u prekarnoj situaciji. Osim toga, svi migranti u slučaju ličnih i finansijskih poteškoća mogu izgubiti pravo boravka. Toga nije bilo čak ni za vrijeme važenja Statuta o sezonskim radnicima: ko je tada uspio da dobije dozvolu boravka, nakon 15 godina imao je relativno siguran boravak u Švajcarskoj. To danas nije slučaj. Ovu nečasnu situaciju parlament mora da riješi što prije: onaj ko duže od 10 godina neprekidno i u skladu sa zakonom boravi u Švajcarskoj mora imati sigurnost po pitanju svog boravišnog statusa, kako to zahtjeva i ova parlamentarna inicijativa poslanice Samire Marti. bit.ly/3zjs3mq

Potreban veći obzir od strane politike

Akcijom i dijeljenjem letaka ispred parlamenta, Unia je parlamentarcima

skrenula pažnju na to da i 20 godina nakon ukidanja Statuta o sezonskim radnicima ostaje mnogo toga što treba uraditi. Dostojanstvo i integritet svih ljudi moraju se poštovati, nezavisno od njihovog boravišnog statusa. Posebno se mora stati u kraj prekarne situacijama sa boravišnim statusom koje ugrožavaju zaposlene i otvaraju vrata izrabljivanju i dampingu. U suptnom okolnosti kakve su bile za vrijeme Statuta o sezonskim radnicima prijete da pronađu novi, zaobilazni put do tržišta rada u Švajcarskoj. «Ono što sam doživio kao sezonski radnik nije bilo nimalo lijepo i nikome to ne bih poželio,» kaže Antonio koji je zajedno sa drugim povjerenicima učestvovao u akciji.

Odluka Unije: bit.ly/3MuD9rF

Editorijal



Borba protiv nejednakosti

Uvođenje slobode kretanja poboljšalo je poziciju zaposlenih stranaca u zemljama EU/EFTA. Zahvaljujući bilateralnom sporazumu sa EU ovo važno migraciono-političko dostignuće ostvarila je i Švajcarska. Sloboda kretanja i prateće mjere (FlaM) znatno su učvrstile prava migranata iz EU u Švajcarskoj. Međutim, to se nažalost nije odnosilo i na migrante iz zemalja trećeg svijeta. Na taj način su i unutar EU i unutar Švajcarske stvorene dvije kategorije migranata: oni koji profitiraju od slobode kretanja i oni koji se propuštaju samo u određenim uslovima i sa ograničenim pravima.

Pritom je ovdje važno spomenuti da je Švajcarska ovaj dvoklasni model uvela već 1990. kada je Savezno vijeće odlučilo da isključivo zapošljava kadar iz zemalja EU/EFTA. Osobe iz zemalja nekadašnje Jugoslavije i Turske više nisu propuštane – osim u kontingentima za visokospecijalizovana zanimanja. To je dovelo do toga da su mnogi nekadašnji sezonski radnici bili primorani da svoj ostanak u Švajcarskoj omoguće na neki drugi način. Tako je i nastao najveći broj osoba bez papira tog doba. Oštrina spoljne politike stvara mnoge nejednakosti. Zbog toga zajedno moramo da se borimo protiv svake neravnopravnosti time što ćemo se zalagati za inkluzivnu Evropu. Ljudska prava su nedjeljiva, a prava migranata su ljudska prava. Ostaje još mnogo toga što treba učiniti, i mi nastavljamo!

Osman Osmani

Kratke vijesti

Uber mora da garantuje isplate socijalnim osiguranjima i zaposlenima

Sindikata Unia pozdravlja presudu Saveznog suda koja konačno potvrđuje ono što Unia tvrdi već godinama: vozači Ubera i dostavljači servisa Uber Eats regularni su zaposleni sa svim obavezama koje to sa sobom nosi, uključujući potpadanje pod L-GAV za branšu ugostiteljstva. Unia sada od države i kantona očekuje hitno uvođenje mjera kako bi Uber zaposlenima i osiguranjima vratio stotine miliona koje im duguje. U slučaju zabrane rada Ubera u kantonu Ženeva, nadležni će morati da usvoje mjere za zaštitu zaposlenih u Uberu.



Zaštita plata od ključnog značaja, neophodno strože sprovođenje

Švajcarska ima najveće plate u Evropi, a istovremeno i jedno od najotvorenijih tržišta rada. Zaposleni u Švajcarskoj su iz tog razloga posebno usmjereni na djelotvornu zaštitu plata. Izvještaj o pratećim mjerama pokazuje neophodnost zaštite plata: tamo gdje se sprovode kontrole, otkrivaju se i prestupi. Prošle godine su kontrolori provjerili oko 140 000 plata. Međutim, i dalje postoje veliki propusti u pratećim mjerama. Na primjer, samo polovina zaposlenih je zaštićena minimalcima predviđenim u GAV-u. Mnogi kantoni sprovode premalo kontrola i previše tolerišu dumping. Ovi propusti se moraju ispraviti.

Brojke Seco-a na temu nezaposlenosti u maju 2022.

Broj nezaposlenih u Švajcarskoj je u maju ponovo opao. Po prvi put od jeseni 2019. manje od 100 000 osoba mora da prima naknadu za nezaposlene i traži posao. To je za zaposlene u Švajcarskoj dobar napredak. On pokazuje i dobru ekonomsku situaciju. Međutim, zaposleni starosti od 60 do 64 godine ovaj napredak skoro uopšte nisu osjetili. Ova starosna grupa u međuvremenu ima najvišu kvotu nezaposlenosti. Broj nezaposlenih je još uvijek mnogo viši nego prije korona-krize. Reakcija SGB-a: RAV mora da poveća napore kako bi integrisao stariji kadar. Država im preko programa «Impulsprogramm» iz 2019. stavlja preko 60 miliona franaka na raspolaganje, kako bi našli novo zaposlenje za starije radnike.

Onlajn kupovina: preduzeća ne shvataju svoju odgovornost dovoljno ozbiljno!

Izvještaj Public Eye-a, Unijine partnerske organizacije, pokazuje da deset najpoznatijih platformi za onlajn kupovinu odeće ne pokazuje ni najmanje zanimanje za pridržavanje socijalnih i ekoloških normi. Vrijeme je da država uvede zakonske mehanizme – za odgovornu i transparentnu onlajn prodaju odeće! Unia zbog toga podržava apel Public Eye-a upućen parlamentu. Za to je potrebno sljedeće: obaveza poštovanja ljudskih prava, uključujući isplatu plata koje mogu da omoguću egzistenciju, kao i transparentnost, kako bi se spriječilo izrabljivanje i kako bi bilo jasnije, u kojim se fabrikama proizvode odeća ili cipele; zabrana uništavanja proizvoda koji su kao novi, kako neprodani artikli ne bi završavali u smeću; bolja pravna zaštita i kontrole u logistici, kako bi prava radnika bila očuvana, a prekarni uslovi rada uklonjeni.

Podrži i ti apel: www.publiceye.ch/de/was-sie-tun-koennen/aktion/unbox-fair-fashion

Minimalci u branši ugostiteljstva rastu u 2023

Potrebno je još poboljšavanja

Minimalci u branši ugostiteljstva porašće u 2023. Poskupljenje će se na taj način izjednačiti, a pored toga će minimalci u zavisnosti od platnog razreda porasti i do 40 franaka mjesečno.

Hilmi Gashi

Ugovorni partneri Državnog kolektivnog ugovora za branšu ugostiteljstva (L-GAV) dogovorili su izjednačavanje sa poskupljenjem i dodatne povišice za minimalce i do 40 franaka mjesečno.

Potrebno još poboljšavanja

O rezultatu pregovora žestoko se diskutovalo na Unijinom sastanku za branšu. Baš za zaposlene bez diplome predviđa se samo izjednačavanje sa poskupljenjem. Nakon dvije godine pandemije sa svim ograničenjima, nesigurnošću i dodatnim opterećenjem to je i više nego problematično. Ovaj rezultat je zato propuštena šansa, a glasovi Unijinih delegata bili su veoma knap. Od udruženja poslodavaca se očekuju novi pregovori, kako bi se konačno tematizovali brojni problemi u branši.

L-GAV treba da važi do kraja 2023.

Važeći kolektivni ugovor u skladu sa voljom ugovornih partnera treba da se produži do kraja 2023. Oni će od SECO-a zahtijevati produžavanje opšteobavezujućeg statusa (AVE). Na taj način bi svi zaposleni u branši profitirali od zaštite koju im pruža GAV. U međuvremenu treba da se prego-

vara o novom L-GAV-u. Unija se za potrebe pregovora oslanja na zahtijevane manifesta «Želimo da živimo dostojanstveno!» (o tome smo izvještavali u Hori-

zonte 3 2022), koji su u aprilu pokrenuli zaposleni u branši ugostiteljstva.

Link do manifesta: bit.ly/3MuIWxq

Izdvojeno: Novi minimalci od 1.1.2023.

| Platni razred | 2022 | 2023 |
|---|--------|--|
| Zaposleni bez stručne obuke | 3477.– | Izjednačavanje sa poskupljenjem |
| Zaposleni bez stručne obuke, sa Progresso atestom | 3682.– | Izjednačavanje sa poskupljenjem plus 10.– |
| Zaposleni sa federalnim stručnim atestom i sl. | 3793.– | Izjednačavanje sa poskupljenjem plus 20.– |
| Zaposleni sa federalnim svjedočanstvom o sposobnostima i sl. | 4203.– | Izjednačavanje sa poskupljenjem plus 40.– |
| Zaposleni sa federalnim svjedočanstvom o sposobnostima i stručnim usavršavanjem | 4304.– | Izjednačavanje sa poskupljenjem plus 40.– |
| Zaposleni sa stručnim ispitom | 4920.– | Izjednačavanje sa poskupljenjem plus 40.– |
| Praktikanti | 2216.– | Enflasyona göre maaş düzenlemesi artı 20.– |



Zaslужujemo da živimo u dostojanstvu – zahtijevamo bolje uslove rada

GAV sa Smood-om bez kurira i njihovog sindikata Unije

Upitna sindikalna praksa

Syndicom i Smood, preduzeće za dostavu hrane i kupljenih artikala, ispregovarali su kolektivni ugovor (GAV). Syndicom se nije potrudio da u proces uključi ni Uniju ni štrajkače, iako bez njih ovo ne bi ni bilo moguće.

Èvènement syndical 01.06.2022, prilagodila Marie Saulnier Bloch

Kuriri su imali samo nekoliko sati da kažu Da ili Ne. Bez mogućnosti da se o tome prodiskutuje i bez garancije da će njihovo glasanje biti tretirano kao povjerljivo. Radi se o nedemokratskom procesu koji se kosi sa slobodom grupisanja. GAV potvrđuje aktuelne uslove rada i kaska za preporukama Ženevske komore za kolektivne radne odnose. Novo je da se poslodavac obavezuje da omogući radniku rad najmanje dva sata u komadu i najmanje četiri sata nedeljno. Time računi ne mogu da se plate. Dalje GAV propisuje ultrafleksibilno radno vrijeme koje olakšava svaljivanje rizika na zaposlene. Međutim, ovo bi se moglo pozitivno odraziti na kurire koje zapošljava Simple Pay, ukoliko mogu da profitiraju od toga. Smood poseže da podpreduzimači plaćaju kurire po minutu što je protivzakonito.

Ovaj GAV je za CEO-a Smood-a, milionera Marka Ešlimana (Marc Aeschlimann), bio baš ono što je čekao. Ekstremna nesigurnost kojoj su kuriri izloženi je problem za klijente i za imidž njegovog

akcionara i glavnog partnera, Migros. Ovim GAV-om on mora da pokaže da će se ubuduće pridržavati zakona. Syndicom predstavlja garanciju u ovom primjeru lažnog socijalnog aktivizma. A dokle god GAV ne pokriva Simple Pay, on poslodavce ništa ni ne košta. Za razliku od kurira kojima se u svrhu pokrivanja troškova sprovođenja GAV-a odbija 0,25% od plate. Međutim, predviđeno je da se članovi Syndicoma oslobode ove obaveze. Oni, čiji članovi u Smood-u mogu da se nabroje na prste jedne ruke, mogu da se nadaju određenom porastu broja članova.

Po pitanju prekarne situacije u ekonomiji platformi i poteškoća radnika da se u ovakvim preduzećima uopšte organizuju, sindikati bi trebalo da budu na istoj strani ili da barem ne sabotiraju jedni druge. Ponašanje Syndicoma postavlja mnoga pitanja. Mora naravno biti jasno da odgovornost za to snosi isključivo uprava. Poštari, zaposleni u telefoniji, štampi, novinari ili knjižari koji čine ovaj sindikat za to, naravno, nikako nisi odgovorni.

Napad na penzije žena treba zaustaviti

Feministički štrajk u znaku AHV 21

14. juna se ponovo štrajkuje za feminističke ciljeve: ove godine fokus je na reviziji AHV-a koja se u septembru iznosi pred stanovništvo i predstavlja napad na penzije žena.

Sarah Heinzmann

14. jun 2019. ostao je u živom sjećanju: stotine hiljada žena štrajkovalo je i na taj način na ulice iznijelo svoje zahtjeve za boljim uslovima života i rada. Od tada je ostvareno nekoliko formalnih uspjeha: udio žena u parlamentu je porastao, a očinsko odsustvo, kao i brak za sve, konačno su uvedeni.

Međutim, borba je i dalje daleko od dobijene: žene još uvijek za isti posao zarađuju oko 20% manje i rade više neplaćenih poslova od muškaraca. U nekim oblastima čak prijete politička pogoršanja: prijedlog AHV-a koji je napravio parlament, nazadovanje na uštrb nas žena. Ova revizija je direktan napad na penzije žena u Švajcarskoj: starosna granica treba da se poveća, a plate i penzije ne. «Skandal je da se u jednoj godini dobije manje penzije, a da se istovremeno više radi,» smatra Aude Špang (Aude Spang), sekretarka za ravnopravnost pri Uniji. Umjesto pomjeranja starosne granice ona traži veće penzije. Građanske struje, s druge strane, u AHV 21 vide korak više ka ravnopravnosti, jer se na taj način starosna granica za žene približava onoj za muškarce – ali to nikako nije isto! Žene su tokom svog radnog vijeka lošije plaćene od

muškaraca za potpuno isti posao, a mnogo više rade neplaćenih poslova. One danas dobijaju za oko trećinu manje penzije i time su mnogo češće žrtve siromaštva u starosti. Prije nego što se ovi loši uslovi poboljšaju, povećanje starosne granice za penziju omogućava ne više, nego još manje jednakosti.

Protiv nacrtu AHV-a pokrenut je referendum. U kratkom roku sakupljeno je triput više potpisa nego što je bilo potrebno – ovo pokazuje na koliko otpora od strane stanovništva nacrt nailazi. U septembru će nacrt biti postavljen pred narod. Kampanju za referendum oblikovaće 14. jun: feministički štrajk treba u potpunosti da bude u znaku starosne penzije. «Ovakva kampanja je iz feminističke perspektive neizostavna,» smatra Aude Špang. «Predstavnicе građanskih struja i konzervativna desnica pokušavaju da naprave utisak da je srž jednakosti u tome da i žene i muškarci rade do 65. godine. Zbog toga sindikati i feministički štrajkački kolektivi koji zastupaju sve žene, a ne samo one iz privilegovane klase, 14. juna mobilizuju sve protiv AHV 21!»



Umjesto veće starosne dobi tražimo da nam povećaju penzije

12. maj: zaposleni u branši njege na ulicama

Njega je osnova za funkcionisanje našeg društva

12. maja je povodom Međunarodnog dana njege održano nekoliko manifestacija: u više od 10 gradova širom Švajcarske sindikalni povjerenici iz oblasti njege organizovali su akcije kako bi skrenuli pažnju na probleme u toj branši. Naime, bez poboljšanja uslova rada njega uskoro neće moći ni da se omogući.

Enrico Borelli, upravnik tercijarnog sektora

Učesnici su uputili jasan apel poslodavcima i političkim odborima: svakog mjeseca branšu napusti 300 njegovatelja, uslovi rada su neizdrživi, a osoblje je na izmaku psihičkih i fizičkih snaga.

Inicijativa za snažnu njegu, koju je prošlog novembra stanovništvo usvojilo, zbog toga mora hitno da se sprovede. Paralelno s tim država, kantoni i poslodavci moraju da usvoje mjere kako bi se poboljšali uslovi rada i riješio hitan nedostatak kadra.

Nalazimo se u paradoksalnoj situaciji: njega je osnova za funkcionisanje našeg društva – svima nama će u nekom trenutku naših života biti neophodna dobra njega. Stanovništvo je to shvatilo i to pokazalo jasnim usvajanjem inicijative. Međutim, institucije i političari se nimalo ne trude da brzo i sveobuhvatno sprovedu inicijativu. Igraju na kartu vremena i ne shvataju ozbiljno zahtjeve koje je formulisalo osoblje,

a podržalo stanovništvo. Zbog toga su na gubitku njegovatelji, njihove porodice, a na kraju i sami pacijenti.

Važno je, dakle, umnogostručiti akcije mobilizacije, zahtijevati proces kolektivne solidarnosti, jačati prisustvo sindikata i podsticati pravi društveni dijalog u interesu njegovatelja, pacijenata i cjelokupnog stanovništva. Nastavljamo.



Solidarnost u njegovateljstvu je osnova za jačanje boljih uslova rada © Manu Friederich

Interview Naciye Aktas



Kod kuće nemamo pauzu, odmaram se na poslu

Naciye Aktas ima 45 godina, udata je i ima dvoje djece. Radi u terapijskom centru jedne bolnice u Ženevi.

Naciye je sa 10 godina kao 2. generacija sa roditeljima izbjegla u Švajcarsku. 11 godina je išla u školu, a zatim se vrlo mlada, sa 20 godina udala. Njen muž je u Švajcarsku došao na osnovu tog braka. Prvo je željela da studira socijalni rad, imala je i praksu. Zatim je sa 22 godine zatrudnela i dobila prvo dijete. Nakon porođaja nije bilo moguće da uskladi obrazovanje i brigu o djeci. Zbog toga je morala da odustane od svog sna. Zapravo je željela da postane socijalna radnica, nauči engleski i zbog toga ode i u Englesku.

Naciye, zar nije bilo moguće da budeš i majka i da se obrazuješ?

Ne, bilo je teško. Na početku sam sama željela da lično odgajam svoje dijete, zbog toga nisam ni radila, niti se obrazovala. Bila sam i preumorna od brige o djetetu i domaćinstvu. Nisam mogla da nađem snagu da se obrazujem. Kada je sin napunio dvije godine, našla sam posao na recepciji u jednoj privatnoj klinici. Međutim, nije bilo jednostavno raditi puno radno vrijeme s malim djetetom. Zbog toga sam obim rada smanjila na 50%.

Kako je tvoj poslodavac reagovao na to?

Nije bio zadovoljan. Uz to nisam naišla ni na razumijevanje kolega. Doživjela sam mnogo neprijatnosti, mobing na primjer. Isključili su me. Kada su dogovarali druženja nisu me zvali, itd. Pritisak od strane poslodavca i nerazumijevanje kolega su me umorili. Morala sam na bolovanje. A onda sam se zapitala šta je meni važno? Zdravlje i sin su mi bili važniji, zato sam dala otkaz. Neko vrijeme sam mogla da primam naknadu za nezaposlene, a onda sam pronašla svoj trenutni posao.

Imaš dvoje djece, kakva je bila situacija sa drugim djetetom?

Kada sam rodila ćerku situacija na poslu je bila bolja. Radim u državnoj instituciji. Tamo imaju više razumijevanja za majke. Sa drugim detetom sam naišla na drugačije poteškoće. Mogla sam da imam samo 1,5 mjesec porodiljskog odmora. Kada je ćerka bila mala, morala sam da idem na posao. Srećom, moja majka se brinula o mojoj ćerki. Voljela bih da sam imala više vremena da se ja brinem o njoj. Bilo bi sjajno kada bi sve majke koje to žele mogle lično da brinu o svojoj djeci dok ona ne napune 3 godine, kao što je to u Francuskoj. Tamo dobijaju i finansijsku pomoć.

14. juna žene ponovo izlele na ulicu za bolje plate, za istinsku jednakost. Koje teme su tebi važne?

I meni su važne veće plate, ali nema transparentnosti kada je o platama riječ, pa ni ne znam ko koliko zarađuje. Neophodno je duže porodiljsko odsustvo!

Treba odati i priznanje za naš rad kod kuće, i platiti ga. Ja radim od 7 do 21h. U 7 ustajem, kuvam, čistim, sve spremam. U 15h počinjem sa svojim plaćenim radom, do 21h. Zapravo se odmaram na poslu, tamo mogu da napravim pauzu, kod kuće nema pauze.

Važna je solidarnost među ženama. Treba da podržavamo jedna drugu, kada neka od nas ima poteškoće, treba da budemo uz nju. Zato je važno da se organizujemo u sindikatima i udruženjima migranata. Udruženja migranata i sindikati treba češće da saraduju.

Pitanja & odgovori

Otkaz pred penziju: imam li pravo na odštetu?

Imam 62 godine i 20 godina sam radila u istoj firmi kao sekretarica. Sada sam dobila otkaz. Zbog toga što je tik pred penziju imaću velike gubitke. Porodica mi je rekla da bi trebalo nešto da preduzmem. Mora li firma da mi da odštetu?



Marina Wyss: Ne, ne nužno. Odšteta je neophodna kada je davanje otkaza posljedica zloupotrebe. Zakon navodi niz razloga u slučaju kojih se radi o zloupotrebi. To je na primjer slučaj kada poslodavac da otkaz zbog neke lične osobine. Ukoliko se otkaz uruči radnici zbog toga što je pred penzionisanjem i ukoliko će ona zbog toga izgubiti znatnu sumu, to samo po sebi nije dovoljno da se davanje otkaza proglašuje zloupotrebom. Sud provjerava da li između interesa sukobljenih partija postoji loš odnos. U jednoj presudi od 20.12.2005. sud je utvrdio zloupotrebu. Zaposleni je 44 godine radio za istu firmu kada mu je 14 mjeseci pred penziju uručen otkaz bez ikakve najave. Savezni sud je smatrao da je firma time učinila povredu svoje obaveze brige. Obaveza brige je usljed posebno dugog perioda zaposlenja bila znatno veća. U ovom slučaju došlo je do ogromnog sukoba interesa. Firma je morala da omogući svom zaposlenom da bez novčanih gubitaka završi svoj rad i u toku tog kratkog perioda koji je preostao pred penziju.

U slučaju dobijanja otkaza pred penziju savjetujem svima da se obrate Uniji za procjenu. Pažnja: rokovi su kratki!

(Work, 20.5.22)

Otkaz pred penziju: da li je moguć nastavak uplaćivanja penzionog osiguranja?

Imam 62 godine i dobila sam otkaz tik pred penzionisanje. Zbog mojih godina malo je vjerovatno da ću uspjeti na pronađem novo radno mjesto. Prijateljica mi je rekla da nakon otkaza više nije imala penziono osiguranje. Umjesto penzije joj je cjelokupan dotad sakupljen iznos uplaćen odjednom. Ja bih radije ostala pri osiguranju. Da li je to moguće?

Marina Wyss: Da. Sa prestankom radnog odnosa Vi, doduše, više ne potpadate pod obavezno osiguranje. Međutim, od 1.1.2021. važi nova zakonska uredba po kojoj osiguranici nakon navršene 58. godine mogu da zahtijevaju nastavak osiguranja u dotadašnjem obimu kod svoje osiguravajuće kuće, s tim da doprinose za pokrivanje rizika od smrti i invaliditeta, kao i troškove administracije sami morate da uplaćujete. Prije navršene 58. godine je nastavak osiguranja moguć ukoliko odgovarajuća regulativa to predviđa. Savjetujem Vam da dobro proučite uslove koje postavlja osiguranje.

(Work, 20.5.22)

Bolest: da li se korišćenje dnevnica AHV-a kategoriše kao plata?

Duže vrijeme sam usljed bolesti bio nesposoban za rad. Moja tadašnja firma je imala osiguranje u slučaju bolesti koje joj je omogućavalo da isplaćuje dnevnice za zdravstveno osiguranje umjesto da nastavi sa isplaćivanjem plate. Kako sam sada došao do penzije, primjetio sam da iznos ovih dnevnica koje mi je firma u tom periodu radne nesposobnosti isplaćivala u AHV-u nije kategorisan kao plata. Zar AHV sada ne mora da mi obračuna taj iznos?

Federica Colella: Ne. Jer u slučaju nesposobnosti za rad zaposleni u određenom periodu imaju pravo na platu ili na dnevnice iz osiguranja plate za slučaj bolesti, i to u skladu s tim kako je dogovoreno u ugovoru o radu. Neki kolektivni i pojedinačni ugovori obavezuju firme da omoguće osiguranje sa dnevnicama. Ukoliko ugovor ništa ne predviđa, poslodavac je dužan da isplaćuje platu za vrijeme nesposobnosti za rad. Međutim, trajanje obaveznog isplaćivanja plate je ograničeno.

Ukoliko je Vaša firma pak sklopila ugovor sa osiguranjem sa dnevnicama, oslobođena je obaveze isplaćivanja plate. Međutim, osiguranje u tom slučaju mora da Vam omogući dnevnice koje su barem jednake sa iznosima na koje biste imali pravo na osnovu zakonske obaveze isplaćivanja plata za vrijeme bolesti. Ova jednakost je ispunjena ukoliko ste najmanje 720 dana dobijali 80% svoje plate i ukoliko je firma uplaćivala polovinu premija.

POSLEDICE PO AHV. Međutim: s pravne strane, u slučaju dnevnica za naknadu dohotka usljed bolesti, radi se o osiguranju a ne o plati. Zbog toga Vam se ne odbijaju nikakvi doprinosi za socijalno osiguranje. I iz tog razloga se ne prijavljuje ni iznos iskorišćenih dnevnica raznih socijalnih osiguranja, između ostalog i AHV-a. Međutim, postoji izuzetak: kada Vam Vaša firma i dalje isplaćuje punu platu, a zauzvrat ona dobija dnevnice, od te razlike (dakle od 20% plate) odbijaju se socijalni doprinosi.

Dugoročna nesposobnost za rad se, dakle, može odraziti na AHV. Zbog toga je preporučljivo da se raspitate kod kantonalnog osiguranja kako biste izbjegli rupu u doprinosima koja bi mogla dovesti do smanjenja AHV penzije.

Treba obratiti pažnju i na to da penziona osiguranja po ovom pitanju imaju posebne odredbe. Trebalo bi da se uputite u regulative penzionog osiguranja kako biste saznali koja pravila važe u kom konkretnom slučaju.

(Work, 3.6.22)

Zasjedanje na temu EU: evropske perspektive sindikalnog pokreta Saradnja za socijalniju Evropu

Nakon propasti okvirnog sporazuma sa EU u maju 2021, sindikati su zahtijevali promjenu paradigme u evropskoj politici. Švajcarska mora da doprinese socijalnoj Evropi i da izgradi stabilan odnos sa EU zasnovan na zajedničkim socijalnim interesima radnika. Zasjedanje Unije 11. juna bavilo se pitanjem kako bi se ovo moglo konkretizovati iz sindikalne perspektive..

Marília Mendes

Kuda ide EU?

Godinama je u EU dominirala neoliberalna politika. Na Unijinom zasjedanju na temu EU profesorka prava Sacha Garben pokazala je da se EU proteklih godina promijenila i da se odlučnije kreće u pravcu veće socijalne pravičnosti. Iako nisu bili obavezni, bazu za to su omogućili stub socijalnih prava i rezultati Socijalnog samita koji je održan 2021. u Portu. Samit je pokrenuo akcioni plan za borbu protiv siromaštva u Evropi i dodatno obrazovanje građana EU, kojim bi se ojačalo njihovo prisustvo na tržištu rada.

Doprinosi sindikata

Roland Erne, profesor za evropske integracije i radne odnose u Dublinu, pokazao je na primjeru evropske građanske inicijative kako se na najvišem nivou može izaći u susret potrebama zaposlenih. Na kraju je Lorenzo Repetti iz EGB-a demonstrirao kako su sindikati u koordinisanoj akciji na nivou EU uspjeli da promijene inicijativu o minimalcima tako da dođe do pregovora o GAV-u i jačanja sindikata.

Šta to znači za Švajcarsku?

Popodnevna podijumska diskusija je svim glasačima razjasnila da je mnogo toga dinamično i da bi sindikati i ljevica zajedničkim radom mogli mnogo toga da pokrenu u smjeru socijalne i ekološke Evrope. Razdor bi oslabio mnoga dostignuća, kao što su prateće mjere. To bi bilo fatalno za zaposlene, kao i za veze sa EU.

U nastavku je u radnim grupama produbljena ova tematika. Od prisutnih migranata se očekivalo da u budućim diskusijama i njihova perspektiva dobije svoje mjesto. Danas je ta perspektiva tek uzgredno pomenuta, što je naišlo na kritiku.

Sve u svemu, bio je to zanimljiv pogled na Evropu koja nudi prostor za više mogućnosti za socijalno učestvovanje.

Nova kampanja za učenike

Uz to su mladi delegati razmijenili nove ideje za kampanju. U fokusu nove kampanje stajale su učenici: njihova prava treba odbraniti, a njihove uslove rada poboljšati. Julius Kop se raduje: «Diskusije su bile izuzetno angažovane i pokazale da omladina Unije živi, da je snažna i spremna za borbu.» Na konferenciji je odlučeno da će se omladina Unije sljedećih mjeseci sastati onlajn, kako bi počela sa izradom kampanje. Pritom bi u ovom procesu trebalo da učestvuje što više članova.



Štampanje majica i oslikavanje transparentata

U nedelju se omladina sindikata sastala u neformalnim okvirima, štamkala majice, utiskivala dugmad i oslikavala transparente za 1. maj. Time se završila konferencija omladine, koja je pored političkih diskusija ostavila i prostor za razmjenu između mladih članova sindikata iz različitih regiona. Helin Genis, delegat sekcije u Bernu, konferenciju vidi kao uspješnu: «Bilo je super ponovo organizovati konferenciju uživo. Imali smo mnoge uzbudljive diskusije i razmišljanja. Bili su to važni, uspješni, i prije svega borbeni dani!»

Dodatak na penziju – statistički podaci iz 2021

Ukupna plaćanja dodatka na penziju u 2021.– oj godini su povećana za 1,4% na 5.4 milijardi franaka. Jednu trećinu ovih plaćanja idu iz kase Savezne vlade a preostale dve trećine plaćaju kantoni. Stoga i podatak da dodatak na starosnu ili invalidsku penziju u jednom kantonu može biti znatno manji nego u poređenju sa dodatkom u nekom drugom kantonu.

Starosna penzija iz prvog stuba osiguranja zajedno sa penzijom iz drugog stuba osiguranja tkzv. Fond penzione kase bi trebalo da budu dovoljne za dostojanstven život u starosti. Međutim u praksi je često slučaj da lica nemaju penzionkasu a starosna penzija je nedovoljna za pokrivanje osnovnih troškova. U tom slučaju su prinuđeni da se prijave za dodatak na penziju. Taj dodatak treba da domiri osnovne troškove života a tu se ubraja osnovni troškov (hrana, pice, odjeća i troškovi higijene) troškovi za zdravstveno osi-

guranje i troškovi za stanarinu. Ukoliko, a to je čest slučaj, penzija ne pokriva te troškove onda se podnosi zahtjev uz određenu dokumentaciju na kantonalnu kompenzacionu kasu, da provjeri vaše pravo na taj dodatak. Pravo na dodatak na penziju imaju samo lica koja imaju stalno prebivalište u Švajcarskoj. Vlasti mogu kontrolisati koliko dugo je korisnik ovog dodatka boravio u inostranstvu i u tom slučaju mogu prekinuti isplatu dodatka.



Dodatak na penziju imaju pravo lica koja imaju stalno mjesto prebivališta u Švajcarskoj